

“Mnogo držav, ki so se pridružile EU, se sooča s tenzijo, ki še ni dobro razrešena. Na eni strani je prepričanje, češ, smo država z lastno suverenostjo, kulturo, ekonomijo in smo hkrati članica Unije. Za Slovenijo je lahko zelo ironično, da je postala neodvisna država, da bi se pridružila nečemu, kar ti vzame kar nekaj suverenosti.

la kasneje precej več težav, saj tedaj evropska pravila še niso jemala resno potenciala bančne krize. Zato je takrat zabeležila velik porast javnega dolga z zelo resnimi posledicami v letih 2012–2014. Kot razumem, se je vlada tedaj zelo počasi odzivala na te probleme, kar je imelo posledice kasneje. Ob tem je bila Slovenija več let v konfliktu z evropsko komisijo, IMF in EBRD tudi zaradi stalnega političnega vpletanja v Telekom, transportna in druga podjetja v državni lasti. Glede tega imam sicer nekoliko mešane občutke, nisem ekonomist, ki bi menil, da je zmeraj najbolje vse privatizirati, menim, pa da je bil v Sloveniji ta odpor do privatizacije vzrok, da se niso zgodile spremembe, ki bi omogočile nekoliko hitrejši razvoj.

Tu je kasneje prišlo do sprememb, Slovenija pa je vsaj za zdaj to krizo bolje prestala kot prejšnjo, čeprav negotovosti še ni konec, tako pri nas kot širše. Kako to komentirate?

Na tem področju se nimam za velikega poznavalca. Lahko pa rečem, da je na tej točki še vedno zelo zgodaj, da bi lahko trdno napovedali, kako se bodo stvari končale. V ZDA in povsod drugje vidimo ljudi, ki so izgubili delo ali pa

ostajajo doma in delajo in se sprašujejo, ali to res želijo početi. Mogoče bo trajalo nekaj let, da se bodo ljudje in podjetja odločili, koliko časa hočejo delati osebno, koliko prostora potrebujejo za svojo pisarno. V tovarnah se bo verjetno manj spremenilo, a tu bodo posledice za cene nepremičnin in niz dejavnosti (restavracije, storitve itd.), ki so odvisne od ljudi, ki pridejo v svoje pisarne. Vem, da v Sloveniji veliko ljudi kljub pandemiji prihaja na delovno mesto. Se bo to spremenilo? Verjetno. Menim pa, da je Slovenija v prednosti na več načinov, s čistejšim okoljem, z manjšo odvisnostjo od glavnega mesta. Vem tudi, da se je v ZDA zadnje leto veliko ljudi odločilo, da se izseli iz mest v bolj zeleno okolje. V Sloveniji že zdaj veliko ljudi živi v takem okolju, zato bo ta tranzicija manj intenzivna in lažja.

Kot profesor se ukvarjate tudi z ekonomsko neenakostjo. Slovenija je kljub večanju socialnih razlik še vedno zelo egalitarna družba, skupaj s Slovaško in Češko beleži enega najnižjih Ginijevih količnikov dohodkovne neenakosti v Evropi in svetu. Kaj so vzroki za to: je še vedno neka inercija iz

dobe socializma, gre morda za mentaliteto, ki je svojstvena nekaterim srednjeevropskim državam, naslednicam avstro-ogrske monarhije?

Tu bi bil nekoliko previden. Seveda verjamem, da imajo nekaj vpliva nekateri kulturni vzorci, celo iz habsburških časov. Ko gledamo številke Ginijevega količnika, ki meri dohodkovno neenakost, nam pade v oči, da so številke za Slovenijo res zelo zelo nizke, nekje okoli 0,25 ali 0,26, medtem ko v ZDA zdaj znaša 0,38, v Rusiji pa morda 0,5. Zdi se, da je v Sloveniji veliko večja enakost. Na te stvari sicer zelo vplivajo razmere na trgu dela, davčna politika in socialni transferji in programi. Na splošno velja, da so ljudje v Sloveniji zelo nenaklonjeni velikim razlikam v dohodku, in to nato tudi vpliva na politike in njihovo ravnanje. Vsaj zame je to zelo pozitivna lastnost družb, ki jih omenjate. Slovenija se sicer tu razlikuje od Hrvaške.

Da, lahko pojasnite to razliko med državama?

Mentaliteta na Hrvaškem je zelo drugačna, tam imate sloj *nouveau riche*, poleg tega pa je nanjo zelo vplivala vojna. Ta je skozi vojsko in raz-

lične gospodarske posle pripeljala na površje nove ljudi. Ker je bilo na začetku težko dobiti orožje in opremo za vojsko, je to legitimiziralo aktivnosti, ki bi bile sicer pravno in moralno lahko sporne. Poleg tega pa tudi prvo vodstvo neodvisne Hrvaške ni bilo tako zavezano demokratičnim idealom kot slovensko. To je vplivalo na nastanek izjemnega bogastva nekaterih in nato tudi izjemne neenakosti. In še en s tem povezan poudarek: pomembna je tudi vladavina prava. Slovenija, čeprav ni popolna, veliko bolje deluje pri spoštovanju zakonov, medtem ko je bila na Hrvaškem, zlasti v Tuđmanovem obdobju, zelo problematična.

No, tu imamo zdaj kar nekaj težav tudi v Sloveniji, saj vlada blokira imenovanje delegiranih evropskih tožilcev, ki bi bedeli nad porabo evropskih sredstev, zato nas evropska komisija dramatično poziva k ukrepanju.

A, tako (*smeh*).

Srbsko-ameriški ekonomist Branko Milanović mi je nekoč v intervjuju dejal, da je socialna in ekonomska neenakost večja v